

ЧАСОПРОСТІР ПОЕТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ БАЙ ХУА

Стаття присвячена аналізу часопростору поетичної творчості Бай Хуа, розглянуто та розтлумачено особливості використання образів, пов'язаних з порами року та простором у ліриці поета, досліджено їх основні характеристики, проаналізовано низку віршів Бай Хуа.

Ключові слова: Бай Хуа, часопростір, хронотоп, образність, сезони, традиційність, літо.

Бай Хуа вважається одним з найвидатніших ліриків сучасного Китаю. За останні роки поет видав такі відомі твори: «Прощавай, літній час», «Тільки старі часи приносять нам щастя», «Відповідь», «Я співаю про народження витримки», «Весна», «Початок весни», «Жити», «Майбутнє» і т. д. Як бачимо, в багатьох назвах цих творів домінує час і простір. Поет приділяє особливу увагу відношенням «поезія-час». Час, в свою чергу, для Бай Хуа є великим секретом. Бог надає момент, а поет створює з цього моменту образ, який чітко описує той момент.

Хронотоп у віршах Бай Хуа займає чи не домінуюче місце. Час і простір, які автор використовує у своїх художніх творах, є організаційними центрами основних подій його життя [参阅钟鸣2002, 30]. Наприклад, визначні міста, з якими пов'язані різні періоди життя Бай Хуа (Чунцін — місто, де поет народився; Гуанчжоу — здобування освіти; Ченду — місце проживання і т. д.) часто зустрічаються в його поетичних працях, як, наприклад, у вірші «Минуле» («往事»):

那曾经多么热烈的旅途
那无知的疲乏
都停在这陌生的一刻
这善意的，令人哭泣的一刻
*То була така тепла подорож
Те незнання втоми
Те відчуття незнайомого моменту
Ці добрі згадки змушують тихо плакати*

В цьому вірші Бай Хуа згадує свій переїзд з рідного міста Ченду до Нанкіну та передає свої враження від подорожі та від нового міста.

Алюзія на традиції – особливо ті, які викликають в уяві архетипні образи стародавнього Китаю, – це те, про що пише Бай Хуа. Але така поезія не обов’язково відтворює широкі історичні контексти. Вона скоріше втілює особисте відчуття автора, який відштовхується не від інтелектуальних ремінісценцій, а від конкретних емоцій і асоціативних спогадів. Топос міст, а також відчуття, пов’язані зі зміною природи та його душевного стану у зв’язку із різними порами року, слугують поштовхом для творчої уяви. З усіх пір року Бай Хуа найбільше приваблює літо, яке наповнює його душу ліричними настроями, що можна простежити з вірша “На схили літ» («衰老经»):

疲倦还疲倦得不够
人在过冬
一所房间外面
铁路黯谈的灯火，在远方 远方，
远方人呕吐掉青春
并有趣地拿着绳子
啊，我得感谢你们
我认识了时光
但冬天并非替代短暂的夏日
但整整三周我陷在集体里

Ще недостатньо слабкий

Люди окутані зимою

Я ніби назовні

Споглядаю як вогонь освічує темну дорогу поволі

В далеких краях люди не цінують молодість

Та з цікавістю з’єднують ланки

Я вдячний вам і заявляю з гордістю

Що я існую й зараз

Однак зима не замінить нам літо

Яке минає швидко й непомітно

Зима в китайській літературі асоціюється з лихом, а літо — з щастям. Ймовірно, що Бай Хуа в своєму світосприйнятті та творчості притримується традиційних “вірувань» та акцентує увагу на тому, що “люди переживають зиму», а “зима не замінить нам літо, яке минає швидко й непомітно». Можна відчутти доволі меланхолійний настрій цього вірша. Якщо почитати твори китайських класиків, то їх вірші також сповнені трагічних мотивів, що вказують на швидкоплинність буття [欧阳江河2001, 106]. Китайці традиційно замислювалися над такою проблемою та намагалися відшукати еліксир вічної молодості. Для Бай Хуа проблема швидкоплинності життя — одна з

найголовніших у його творчості. Поет зауважує: “я вдячний вам і заявляю з гордістю, що існую і зараз», а в “далеких краях люди не цінують молодість». На підставі аналізу вірша “На схилі літ» можна зробити висновки, що мотиви туги з’являються, як правило, взимку, а літо, яке у вірші уособлює молодість та щастя, минає надто швидко. Літо для автора — це не просто сезон, не просто пора року, – це певний етап, сповнений динамікою та енергією.

Бай Хуа вважає, що минуле існує тільки для майбутнього, після чого минуле “вмирає», бо його місія завершена. “Вчіться в живого Ай Лін-чжан і мертвого Ху Лань-чен.» (“学张爱玲生，学胡兰成死») – прислів’я, що наводить на роздуми та підтверджує слова поета.

У своїй творчості Бай Хуа постійно натякає на те, що щось сучасне завжди стає традицією [参阅2007, 264]. Ця діалектика означає: чим більше наслідувати мистецтво, яке глибоко хвилює, тим ближче можна опинитися біля його джерела.

“Я вважаю, що ритм вірша, як і самого життя, формуються природним чином ритмом нашого дихання. Після того, як вірш формує особливу атмосферу, писемне слово розчиняється в звуці та набуває глибшого значення. У цей момент вірш досягає трансцендентності, і, в силу цього, наближається до природного та чистого. Проте, навіть досконалий вірш рідко досягає цієї чистоти, і, отже, приносить нам меншу радість [唐晓渡, 王家新 1987, 65].»

Природа в китайській поезії не є лише тлом образності віршів, вона ніколи не існувала окремо від людини. Зміст багатьох віршів Бай Хуа є тому підтвердженням. Розглянемо вірш “Закінчення весни» (“暮春»):

这是暮春的一天
我刚写完日记：
北方正刮着风沙
孩童在飞跑
鸟儿被逼回森林
这并非温驯的一页
但老人们却停止了生气
植物们更忘了自己
而我已经无事可干
只专心地观看这一切。

День закінчення весни

Я тільки-но закінчив писати щоденник:

Прийшла піщана буря прямо з півночі

З усіх ніг біжить дитина

Птаха змушена повернутися до лісу

*Це зовсім не коротка та спокійна сторінка
Але літні люди, тим не менш, не мають більше гніву
Навіть втратили себе рослини
І я вже можу сидіти без справ
Тільки лиш зосереджено дивлюся навкруги.*

Образ весни в китайській літературі несе позитивне смислове навантаження. Весна асоціюється не тільки з оновленням природи, але також і з молодістю, красою та початком нового життя. Вірш Бай Хуа має назву «Закінчення весни», тобто з назви зрозуміло, що зміст вірша не є позитивним. Він сповнений сумних настроїв. Рядок «прийшла піщана буря прямо з півночі» є тому підтвердженням, адже китайці північ асоціюють з бідами. «Навіть рослини втратили себе», птахи відлетіли, автор споглядає довколишній світ та повністю підкоряється *Дао*.

Літературний твір найадекватніше схоплює сутність життя, не розмежованого на «внутрішнє та зовнішнє», бо у мові «глибина душі» віднаходить вичерпне та достеменно вираження [Ковалів Ю. 2009, 428]. Проаналізуємо вірш Бай Хуа «Літо ще так далеко» («夏天还很远»)

*真快呀，一出生就消失
所有的善在十月的夜晚进来
太美，全不察觉
巨大的宁静如你干净的布鞋
Так швидко п'єса замирає
Ніч жовтня приходить сюди
Так красиво, а ніхто навкруг не бачить
Та не відчуває спокою величі*

В цьому вірші можна простежити також розробку теми «простір-час». Восени автор відчуває самотність, адже «так красиво, а ніхто навкруг не бачить та не відчуває спокою величі». Літо ще дуже далеко, воно неначе ілюзія щастя, тепла та енергії. Бай Хуа зазначає, що ключовий образ часопростору його поезії — літо. Воно надихає автора на теплі слова для його поезії та на ліричні настрої: «是时候了！我白热的年华/让寂静的锋芒摇落阴影/让猛烈的叶子击碎回忆/那太短促的酷热多么凄清»（“光荣的夏天”）. «Який час! Я в свої роки такий енергійний/Тінь повної тиші зникла/Згадую, як листя опало/Шкода, що літо так коротке»（“Славне літо”）. Образ літа простежується в багатьох творчих доробках поета: «催促多么温柔/精致的钢笔低声倾诉/哦，一群群消失的事物»（“途中”）. «Так ніжно шепоче/Нікого навкруг непомітно»（“Шлях”）. Літо завжди вказує на щось добре, на те, що було раніше, в давнину, або ж на те, чого не існує насправді: «再看

看，荒凉的球场，空旷的学校/再看看，夏天，啊，夏天»(“夏天，啊，夏天»)。“Подивіться ще раз, пустий стадіон, неохопна школа/Подивіться ще раз, літо, о, літо» (“Літо, о, літо»)). Літо — це сезон, який заряджає емоціями на цілий рік, а емоції для поета є сенсом життя.

У цій статті ми спробували виявити особливості часопростору поетичної творчості Бай Хуа та окреслити їх основні параметри. Поет надає великого значення конкретизації події та її місця, прагнучи її чіткої фіксації в своїй індивідуальній пам’яті. Аналіз хронотопу дозволяє, таким чином, краще зрозуміти художній світ цього самотнього поета, розкрити багатство і глибину його душі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ковалів Ю. Абетка дисертанта. — Київ: “Твім інтер», 2009. — 457 с.
2. 参阅.对现代汉诗的回顾：困惑与展望 / 今天的激情—柏桦十年文选. — 年版2007. — 第264—265页.
3. 唐晓渡,王家新. 中国当代实验诗选 — 沈阳：春风文艺出版社, 1987. — 117 页.
4. 参阅钟鸣. 树皮、词根、书与废黜，秋天的戏剧.— 学林出版社, 2002. — 68页.
5. 欧阳江河. 柏桦诗歌中的道德承诺，站在虚构这边.— 三联书店, 2001. — 230页.

Тыщук Е. С., асп.,
Институт Филологии КНУ имени Тараса Шевченко

ВРЕМЯ И ПРОСТРАНСТВО ПОЭТИЧЕСКОГО ТВОРЧЕСТВА БАЙ ХУА

Статья посвящена анализу времени и пространства поэтического творчества Бай Хуа, рассмотрены и разъяснены особенности употребления образов, связанных с временами года и пространством в лирике поэта, исследованы их основные характеристики, проанализирован ряд стихов поэта.

Ключевые слова: Бай Хуа, время и пространство, хронотоп, образность, сезоны, традиционность, лето.

Olena Tyshchuk A postgraduate student of the second year of studies
Kyiv National Taras Shevchenko University
Institute of Philology

TIME AND SPACE IN POETIC ART OF BAI HUA ANNOTATION

This article is devoted to the analysis of the timespace of the poet Bai Hua, using of images, which are associated with seasons and space in the poet's lyrics are rewied and interpreted, their main characteristics are studied, the number of the poems of Bai Hua are analyzed.

Key words: Bai Hua, time, space, imagery, seasons, academicism, summer.

УДК: 821.161.2

Ткаченко А. О. д.філол.н., проф.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

СЛОВО ЯК ЧИННИК, АБО Ж ПОСТКОЛОНІАЛЬНІ ГЛЮКИ КАЛЬКОВАНОЇ СВДОМОСТІ

У статті йдеться про засміченість нашої мови кальками та канцеляритом, які відіграють роль зозулиних яєць стосовно багатих питомих синонімічних гнізд. Приклади взято переважно з авторефератів, статей, посібників та підручників, що їх написали філологи-літературознавці.

Ключові слова: канцелярит, калька, філолог, ad fontes!

«З деяких причин мова наших установ, професорів, книжок, документів придбала своєрідні риси отакого собі розрошення, махрового буяння. Аналізувати самі причини я не маю тут змоги. Уплив старої російської офіційної мови, розрахованої на те, щоб маси її не розуміли, наслідування «вищим» класам, пишання незрозумілими словами, бажання виявити свою неймовірну освіченість були складали частину отих самих причин.

А от їхні наслідки:

«...Робітникам видано спеціальні окуляри для попередження можливого пошкодження очей, що тут трапляється». <...>. Отака мова <...> годиться не інакше, як узята в гумористичному плані» [1, 567].

Так писав Майк Йогансен 90 років тому. Відтоді чимало змінилося. Із погляду сучасної **офіційної** мови знаходимо похибки і в наведеній цитаті (їх